

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราชาวพุทธนะ เราชาวพุทธเราภูมิใจกันมากกว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ที่บริสุทธิ์สะอาด มีความถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ ถึงวิมุตติสุขได้ เราเกิดมาด้วยความทุกข์นะ ทุกคนเกิดความทุกข์ซับซ้อนในหัวใจมาตลอด ความทุกข์ของเราแล้วชีวิตนี้ไม่มีวันวรรค ความสุขความทุกข์มันเป็นอย่างนี้ แล้วเวลาเราศึกษาธรรมะกัน

มันเป็นเช่นนี้เอง.. แล้วมันเป็นอย่างไรละ

มันเป็นเช่นนี้เอง.. ยอมจำนนไป

มันเป็นเช่นนี้เอง.. มันมีเหตุมีผลอย่างไรมันถึงเป็นเช่นนี้

ที่สุขที่ทุกข์อยู่ที่นี่ เพราะอะไร เพราะความรู้และความไม่รู้เท่านั้น เพราะเราไม่รู้ว่ามันเป็นเช่นนี้เอง คือความยอมจำนน เวลาเราประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอน บอกให้พุทธโงๆ หรือปัญญาอบรมสมาธิ ไม่ใช่การยอมจำนน มันเป็นการหาเหตุผล แต่ขณะที่ว่าพุทธโงๆ อยู่ที่นี่เพื่อการสร้างกำลัง ที่นี้การสร้างกำลังเพื่อให้จิตเข้าไปรู้คั่นว่า ชีวิตนี้ไม่มีวันวรรค จิตนี้ไม่มีวันวรรคนะ เราเกิดเราตายกันมาตลอด

มันเป็นเช่นนี้เอง.. มันเป็นเช่นนี้เอง.. มันก็ขี้ลายนี่ไง มันจะลอบไปตามกระแส กระแสจะพาเราไปเจอสิ่งใด แม้แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สวะ ถ้ามันลอบไปตามกระแสน้ำ มันต้องออกไปสู่ทะเลแน่นอน

เขาก็คิดอย่างนั้นไง คิดว่า ถ้าเราศึกษาอย่างนี้ เราทำใจเราอย่างนี้ มันต้องออกสู่นิพพานแน่นอน แต่มันเป็นไปได้หรือ มันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายกบุคคลลาธิฐานขึ้นมาให้เห็นเป็นตัวอย่างเห็นใหม่ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ เราพุทธโงๆ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเราทำของเราอยู่ต่อเนื่องไป มันจะไม่ติด ไม่ติดหมายถึงว่า “สวะ” นี้มันไปติดอยู่ที่ไหน กระแสน้ำมันเหมือนกัน น้ำคั่ง น้ำวนมันออกไปทะเลไม่ได้หรือ

นี่ก็เหมือนกัน มันเป็นเช่นนี้เอง.. มันติดอยู่ในสภาวะปัจจุบันนั้น มันไปติดในสภาวะที่มันเป็นอยู่ มันเป็นเช่นนี้เอง.. มันเป็นเช่นนี้เอง.. แล้วมันเป็นอย่างไร มันถึงเป็นเช่นนี้เองล่ะ!

เราต้องทำความสงบของใจ แล้วย้อนกลับมา เพราะทำความสงบของใจ ภาวสวะ ภพ ใจ ภูมิตถิรจิต จิตที่มาจาก เวลามันเกิดขึ้นมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพาศปฏิบัติธรรม เห็นไหม นี่วิชา ๓ ที่ย้อนไปบุพเพนิวาสานุสติญาณ

ย้อนอดีตชาติไปมันยังไม่ใช่ มันรู้ณะ มันเป็นเช่นนี้เพราะอะไร เพราะมันเกิดมาจากอดีตชาติ เพราะมันเกิดมาจากเวรจากกรรม มันยังแก้กิเลสไม่ได้เลย นี่ไง แล้วมันเป็นเช่นนี้เองหรือ นี่บุพเพนิวาสานุสติญาณ ถ้าเวลาประพาศปฏิบัติไป ถ้ามันแก้ไขสิ่งใดไม่ได้ มันเป็นจุดอุปาทาน ถ้ามันเป็นเช่นนี้เอง มันก็ไปเกิดอีกใจ มันเป็นเช่นนี้เอง มันก็จะตายจะเกิดอยู่อย่างนี้ มันเป็นเช่นนี้เองนี่

แล้วอัสวักขณญาณ มันเป็นเช่นนี้เอง.. แล้วทำไมมันถึงเป็นเช่นนี้เอง แล้วอะไรลงไปขุดคุ้ยความเป็นไปในหัวใจ ถ้าเป็นความจริงเห็นไหม รู้กับไม่รู้ เพราะอะไร เป็นเช่นนี้เองเพราะไม่รู้ ใจ ศึกษามาแล้วก็ไม่รู้ มันเป็นเช่นนี้เอง.. มันเป็นเช่นนี้เอง..

มันเป็นเช่นนี้เอง.. ก็ขี้ลายนี่ไง

มันเป็นเช่นนี้เอง.. ก็ยอมรับจำนวนมันไปไง

แต่เวลาประพาศปฏิบัติขึ้นมาเห็นไหม เราต้องมีความเข้มแข็ง เราต้องมีความอดทน เราต้องมีความเพียรชอบ เราต้องมีความวิริยะอุตสาหะ เราจะทำคุณงามความดีสิ่งใดเราต้องแยกแยะ เราต้องอาศัยความดีสิ่งนั้นไป เช่น เราเสียสละ ทุกคนบอกว่าเสียสละ แล้วการเสียสละมันได้ถึงใดมา มันได้การฝึกใจมา หัวใจนี้คือ ศักดิ์ศรีของคน ที่เขาทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่เพราะอะไร เพราะศักดิ์ศรี ศักดิ์ศรีว่าฉันนี้มีศักดิ์ศรี จะเหยียบย่ำศักดิ์ศรีฉันไม่ได้

เรามีชื่อเสียงมากนะ เรามีอิทธิพลมาก เป็นเจ้าพ่อที่แหม..ใครๆ ก็เกรงกลัวเลยนะ ไปตำบลๆ หนึ่งที่ไม่มีใครรู้จัก เขากลับใหม่ ก็เขาไม่รู้จัก เขาไม่รู้จักเลย แล้วมีศักดิ์ศรีอีกไหม? มันศักดิ์ศรีอะไรเนี่ย แต่ถ้าเขารู้จัก โอ้โฮ คนนี้มีอิทธิพลนะ เดินเข้าไปตัวลิบเลยนะ เขาหลบให้นะ แต่ถ้าเป็นคนที่เขาไม่รู้จักล่ะ นี่ไง เพราะศักดิ์ศรี เพราะตัวเองคิดเอาเองเห็นไหม แต่ถ้าคนเขาไม่รู้จักนะ เขาไม่กลัวหรอก เขาไม่รู้จักหรอก เขาไม่รู้ว่าใครมีอิทธิพลหรือไม่มีอิทธิพลหรอก

เวลาครูบาอาจารย์เราไปที่ไหน คนที่เขาเคารพศรัทธา เขารู้ เขาเคารพศรัทธาของเขา เขามีความเคารพนบของเข แต่ถ้าคนเขาไม่รู้ นะ นั่นใครนะ นั่นใครนะ เขาไม่รู้หรอก ใจ ความรู้และความไม่รู้ มันยังให้เห็นถึงความไม่เข้าใจของเขา แล้วภาวะละ แล้วภพละ แล้วใน หัวใจของเราละ เห็นไหม ถ้ามันจะเป็นเช่นนี้เอง มันต้องรู้ตามความเป็นจริง มันจะรู้จริงเห็นจริง ขึ้นมา มันจะเป็นเช่นนั้น เช่นนั้นเพราะเหตุใด

เวลาพระสารีบุตรไปฟังธรรมพระอัสสชิ พระสารีบุตรนี้เป็นคนที่ฉลาดมาก แล้วอยู่กับสัญญาชัย สัญชัยสอนหมด นั่นก็ไม่ใช่ สักแต่ว่า ใจสักแต่ว่าไม่ใช่นี้อันเดียวกันนะ มันก็สักแต่ว่า นี้ก็สักแต่ว่า สัญชัยก็สอนแล้ว ไม่ใช่ ไม่ใช่คืออะไร ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ แล้วในไม่ใช่ละ ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ แล้วไม่ใช่มันคืออะไรละ ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ มันปฏิเสธไปเรื่อยๆ จนพระสารีบุตรเรียนจนจบแล้วนะ นัดไปกับพระโมคคัลลา เพราะเป็นผู้ที่มีปัญญามาก สร้างบุญญาธิการมามาก

ที่นี้สร้างบุญญาธิการนี้พันธุกรรมตัดแต่งมาดี ใครโกหกขนาดไหน เขามีความเคารพนบ เขามีความยกย่องสรรเสริญ ก็ไม่เชื่อนะ มันก็ต้องหาเหตุหาผลไง สัญญา กันไว้ ถ้าเราเจอครูบาอาจารย์ที่แท้จริง เราจะบอกกล่าวกัน พระสารีบุตรไปเจอพระอัสสชิ การเคลื่อนไหว การเหยียดคู้ มีการตำรวมระวัง ต้องคุยหน่อย ก็ตามไป พอตามไปเห็นการกระทำ มันมีสติปัญญา การเหยียดคู้มันรู้ได้

คนที่มีสติ คนที่เขาเป็นผู้บริหารนะ เขามองการเคลื่อนไหวของคน เขามองการกระทำของคน เขาคุ้ออกได้

“ทำไมเป็นอย่างนั้นล่ะ?”

“โอย เพิ่งบวชใหม่ ยังไม่เข้าใจหรอก ”

“บวชกับใครล่ะ?”

“บวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ”

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างไร?”

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่า ‘ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ’ ”

ไอ้ไม่ใช่ๆ มันมาจากอะไร ไอ้ไม่ใช่ สักแต่ว่า ทำไมมันถึงสักแต่ว่า ถ้ามันสักแต่ว่า มันก็ยอมจำนน มันสักแต่ว่า มันสักแต่ว่าอย่างไรล่ะ

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ “เธอจงมองโลกนี้เป็นสักแต่ว่า แล้วกลับมาถอนไอ้ผู้รู้ที่สักแต่นั้น” ไอ้คนที่ว่าสักแต่ว่า ไอ้ที่ว่ามันเป็นเช่นนั้น ใครเป็นคนรู้ว่าเป็นเช่นนั้น แร่ธาตุวัตถุมันรู้อะไรไหม มันรู้อะไรเป็นเช่นนั้นไหม? แร่ธาตุเขามาบดย่อยสลายหมดเลย แล้วมันรู้อะไรของมัน มันแร่ธาตุบดสลายอย่างหนึ่ง มันก็เกิดสสารอีกอย่างหนึ่งต่อไป มันไม่มีวันจบหรือเห็นไหม

ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติ คือ มันมีการแปรปรวนเปลี่ยนแปลงของมันตลอดไป

แต่ถ้ามีสังขารมันย้อนกลับไป มันกระทำของมัน มันจะเข้าไปสู่หัวใจของบุคคลคนนั้น แล้วบุคคลคนนั้นมันวาง มันไม่ใช่เพราะอะไร เพราะมันถอนอัตตานุทิฎฐิ เพราะมันไม่ยึดมั่นถือมั่น มันเป็นอย่างนั้น เพราะจิตใจมันปล่อยวาง แต่ของเรามันไม่ได้ปล่อยวาง มันเป็นอย่างนั้นเอง..

เพราะว่ามันเอาอัตตานุทิฎฐิ เอาทิฎฐิ เอาความเห็นของเราซุกไว้ในใต้พรมของเรา ซุกในหัวใจของเรา แล้วไม่ยอมรับสิ่งใดที่จะเข้ามากระทบกระเทือน มันเป็นอย่างนั้นเอง.. มันเป็นอย่างนั้นเอง.. แล้วมันแก้กิเลสไหม มันทำลายอัตตานุทิฎฐิในหัวใจไหม มันไม่ได้ทำอะไรเลย ชีวิตนี้ไม่มีการเว้นวรรค ความสุขความทุกข์ที่เราเจออยู่นี้ สภาวะอย่างนี้มันเจออยู่ ความพอใจและความไม่พอใจในหัวใจของเรามันจะมีตลอดไป ไม่มีเว้นวรรคเลย เพียงแต่เราจำได้ หรือจำไม่ได้เท่านั้นเอง

แต่ถ้าเราจะแก้ไขของเรา เราจะต้องรู้และไม่รู้ในสิ่งที่เป็นอย่างนั้น ในความเป็นอยู่ของชีวิต ในความทุกข์เห็นไหม มันเกิดจากอะไร คูสิ ถ้าเราเข้าใจผิดในสิ่งใด เราเข้าใจว่าคนนั้นเขาติฉินนินทาเรา โอ้โฮ เคียดเป็นไฟเลยนะ แต่พอบอกว่า เข้าใจผิด ฟังข้อมูลผิด มันโล่งไปเลยนะ นี่ความทุกข์มันเกิดจากอะไรล่ะ เราเข้าใจผิดว่าคนนั้นเขาติฉินนินทาเรา แต่ความจริงเขาส่งเสริมเรานะ เขาพูดเชิดชูเรานะ แต่เราเข้าใจผิด พอเขาอธิบายให้ฟังว่าสิ่งที่เขาพูด เขาพูดไปในทางเชิดชูนะ โอ้โฮ ไอ้ความทุกข์มันหล่นไปเลยนะ เห็นไหม ความทุกข์ไม่มีในหัวใจเลย มันพอใจทันทีเลย

แต่เวลาเราเข้าใจคิดว่า เขาติณนินทาเรา โอ้โฮ ความทุกข์มันเหยียบย่ำเลย นี่ไง สิ่งที่เป็น ความทุกข์ ทุกข์เพราะอะไร ทุกข์เพราะสิ่งใด เพราะมันมีสิ่งใดมันถึงทุกข์ แต่ถ้ามันไม่มีสิ่งใด ภาวสภาวะไม่มี สิ่งใดไม่มี อากาศมันผ่านได้หมด ทุกอย่างมันผ่านได้หมด กระแสลม กระแสติณนินทา โลกธรรม ๘ มันผ่านได้หมด มันผ่านไปผ่านมาโดยที่ไม่มีใครรับรู้มันเห็นไหม นี่ไง ที่มันเป็นเช่นนั้นเพราะมันเป็นจริง แต่ถ้ามันยังไม่เป็นจริง มันเป็นเช่นนั้นไม่ได้ มันจะเป็นเช่นนั้นได้ มันต้องมีเหตุมีผล มีการกระทำของมันขึ้นมา

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาพูดถึงธรรมะ เรื่องทาน เรื่องศีล เรื่องภavana ทานที่ว่า โอ้ เป็นเรื่องของเด็กๆ แต่พอเราภavanaขึ้นมาละ ก็ซุกเอาไว้ในหัวใจหมดเลย ทุกอย่างเก็บงำไว้ในหัวใจหมดเลย แล้วบอกว่า *สิ้นสุดแห่งทุกข์.. สิ้นสุดแห่งทุกข์..* มันมีของมัน ในนี้มันมีของมัน มันกระทบแน่นอน เพียงแต่กระทบเมื่อไรเท่านั้นเอง ถ้ามีการกระทบขึ้นมา มันก็แสดงตัวของมันออกมา

ครูบาอาจารย์ท่านพูดอยู่ การประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันยังมีอยู่นะ ถ้าเราตั้งใจเราค้นคว้าต้องเจอ ทีนี้เราไม่ตั้งใจค้นคว้า หรือเราค้นคว้าสิ่งใดเข้าไปแล้วเราเข้าใจตัวเองว่า มันไม่มีฯ เราตั้งใจว่ามันไม่มี เราค้นไปมันก็ไม่มีแน่นอน เพราะเราตั้งใจไว้แล้วว่ามันไม่มี แต่ถ้าเราตั้งใจว่า มันมีนะ อากาศมันมี พิสูจน์ได้ทุกอย่าง

แม้แต่สสารที่เราไม่เห็นด้วยสายตา เขาก็ยังมีทฤษฎี เขายังมีสิ่งที่พิสูจน์ได้ว่ามันมี ถ้าเรา พิสูจน์ได้ว่าของมันมี ถ้าเราค้นคว้ามันต้องมี อัตตานุทฤษฎี ความไม่รู้ในใจของเรานี้มันมี ถ้ามันมี สติ มีปัญญาเข้าไป สติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา ถ้าปัญญาอย่างหยาบๆ มันก็แสร้งค้นสิ่งที่ พิสูจน์ได้ด้วยสังคม ด้วยวิทยาศาสตร์ แต่ที่มันละเอียดเข้าไป มันพิสูจน์ไม่ได้ด้วยวิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ไหมว่า เราเกิดมาจากไหน ตายแล้วจะไปไหน วิทยาศาสตร์พิสูจน์ไม่ได้! แต่ถ้าจิตเราสงบขึ้นมาเห็นไหม มันมีกระแสของมัน บุพเพนิวาสานุสติญาณ มันย้อนกลับ เข้าไปได้ มันพิสูจน์ได้ด้วยการค้นคว้าของเรา พิสูจน์ได้ด้วยหัวใจของเรา พิสูจน์ได้ด้วย สติปัญญาของเรา

เราไม่ต้องไปค้นคว้าว่า ชาตินี้มาจากไหน สิ่งใดมาจากไหน เราค้นคว้าเข้าไปหากิเลสของเรา เพราะกิเลสมันปกคลุมอยู่ในหัวใจของเรา พอกิเลสปกคลุมอยู่ในหัวใจเรา กิเลสมัน เบี่ยงเบน กิเลสมันขับไส กิเลสมันป้อนข้อมูลให้เราเชื่อ ป้อนข้อมูลเห็นไหม มันไปจำธรรมะ

ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ กิเลสนี้ แล้วมันก็ป้อนข้อมูลให้เรานะ แล้วเราก็เชื่อว่านี่ เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็โล่งใจไปหมดเลย กิเลสมันก็ซุกในหัวใจ รื้อค้นเท่าไรก็ไม่มี สักแต่ว่ามันไม่มี มันโล่งหมดเลย เห็นไหม มันเข้าข้างตัวมันเอง นี่ความไม่ เป็น

เพราะความไม่เป็น ความไม่รู้ ความไม่จริงใจ ถ้าเป็นความจริงใจนะ มีสติปัญญา ถ้ามันมี อยู่ คุณก็ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาหารดาบสยกเลยว่า มีความรู้เท่าเรา เป็น อาจารย์สอนได้ เจ้าชายสิทธัตถะไม่ยอมรับ ในเมื่อมันยังมีความกังวลใจ มันมีนิวรณ์ธรรมอยู่ในใจ ละทิ้งมา แล้วค้นคว้าขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง

พระสารีบุตรก็เหมือนกัน สัจจะบอกว่า เรียนจบแล้ว มีความรู้เท่าเราเหมือนกัน พระสารี บุตร พระโมคคัลลานะ ปฏิเสธเลยแล้วนัดกันเลยว่า ถ้ามีครูบาอาจารย์ ใครไปเจอก่อนให้บอก กันเห็นไหม แล้วพอมหาเหตุผลมันเข้ามาถึง มันพิสูจน์ได้ “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ย้อนกลับไปดับที่เหตุ นั่น

พระสารีบุตรฟังแล้วเป็นพระโสดาบันเลย เพราะตัวเอง ไม่ใช่ๆ มานาน ปฏิเสธอัตตา นุทธิคุณ มันก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ เนี่ยแล้วสวะมันก็ติดคาอยู่อย่างนั้น ไม่มีอะไรใช่สักอย่างหนึ่งเลย ไม่ใช่มันก็คาหัวใจอยู่นี่ไง

แต่พอมันย้อนกลับไปเห็นไหม ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ความยึดมั่นถือมั่นของใจมัน เห็นไหม สักกายทิฐิ ทิฐิจิตคิดว่ากายเป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเรา ปากว่าไม่ใช่ เพราะอะไร เพราะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้แล้ว เราเป็นชาวพุทธ ไม่ใช่ไม่มี ไม่มีสักอย่างเลย แล้ว แสดงออกอย่างไร?

ถ้ามันเป็นความจริงของมันนะ คุณ น้ำสะอาด น้ำสกปรก คุณน้ำสะอาดที่มันไหลมาลี ฟิช พันธุ์ัญญาหารเจริญงอกงามมาก แต่ถ้าเป็นน้ำเน่าเสียนะ สัตว์น้ำก็อยู่ไม่ได้ ไร่รดทำการ เกษตรกรรมก็ทำไม่ได้ ไม่ได้สิ่งใดใดสักอย่างหนึ่งเลย

ไม่ใช่ๆ แล้วมันรู้อะไร แล้วมันเป็นประโยชน์อะไรกับเราบ้าง

แต่ถ้าเป็นน้ำสะอาดบริสุทธิ์ มันเป็นประโยชน์กับพืชพันธุ์ัญญาหาร เป็นประโยชน์กับ สัตว์น้ำ เป็นประโยชน์กับทุกๆ อย่างเลย พอเราย้อนกลับไปทำความสะอาดของใจขึ้นมา แม้แต่

จิตสงบมันก็มีความสงบ มันก็มีความร่มเย็นแล้ว แล้วเวลามันออกใช้ปัญญาขึ้นไป เพราะปัญญาเห็นไหม น้ำเน่ากับน้ำสะอาดบริสุทธิ์มันมีค่าต่างกัน เวลาจิตมันใช้ปัญญาเข้าไปแล้ว มันมีค่าต่างกัน มันแตกต่างกัน

ไอ้ที่ว่า *ไม่ใช่ๆ* พอออกมาทีปกคิ มันไม่มีอะไรแตกต่างกันเลย แต่ก็ว่างๆ ไปอย่างนั้นนะ ตามธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่เวลามันแก้ไข มันพลิกแพลงของมันนะ มันแยกแยะของมันนะ จากน้ำที่เน่าเสีย กลับมาเป็นน้ำที่สะอาดบริสุทธิ์ เวลาวิปัสสนาออกมาแล้ว ไอ้โฮ! นี้อย่างนี้ถูกต้อง มันรู้เอง เห็นไหม สันติภูมิจโก ปัจจัตตัง ใครจะยินยอมแค่ไหน ใครจะยกย่องขนาดไหน ใครจะให้คุณค่าขนาดไหน คนๆ นั้นก็คือคนๆ นั้นนะ บุญกรรมของคนๆ นั้น มันไม่มีใครยกให้ใครสูงกว่าใครได้หรอก

ไอ้ทางโลก สังคมเขายอมรับกันไปอย่างนั้น แต่ในทางการปฏิบัติไม่มีใครยกใครสูงกว่าใครได้หรอก เพราะอะไร เพราะเวลายกมันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นปัญหาสังคม จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ แต่ความจริง เนื้อหาสาระ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ เพราะสูงส่งขนาดไหน ยกย่องขนาดไหน ถ้าเป็นจิตปุถุชน หรือจิตที่มีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เวลาทำบาปอกุศล ตายไปก็ตกนรกอเวจีทั้งนั้น

เวลาตายไป เวลาลมหายใจขาด ตามเวรตามกรรมไปตามนั้น มันมีค่าตามนั้น พันธุกรรมที่จิตมันตัดแต่งไว้ได้อย่างไร มันทำไว้ได้อย่างไร มันมีค่าตามนั้น แล้วมันไปตามนั้น นี่ก็เหมือนกัน ที่มีการกระทำที่มันดีขึ้นมา เวลามันชำระล้างของมัน มันรู้ของมัน มันเห็นของมัน น้ำสะอาดบริสุทธิ์มันแตกต่างกัน นี่ปัจจัตตัง สันติภูมิจโก

ถึงบอกว่า เวลาครูบาอาจารย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านพูดธรรมะนั้นก็ฟังได้ แต่ของพวกเราเห็นไหม *ไม่ใช่* สักแต่ว่า *อูย...มันเป็นเช่นนั้นเอง..* หัวใจนะ เดียวก็ร้องไห้ นะ เดียวก็เอาความทุกข์ตรมในหัวใจมาระบายนะ ทำไมมันเป็นเช่นนั้นเอง ทำไมมันติดขัดในนั้นละ

ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาเห็นไหม จะบอกว่า “ชีวิตนี้ไม่มีวันวรรค ความสุขความทุกข์ มันจะมีอยู่กับเราตลอดไป มันเป็นเฉพาะว่า รู้หรือไม่รู้ ถ้าไม่รู้มันก็ต้องทุกข์ตรมอย่างนี้

ตลอดไป ถ้ารู้ รู้แล้วแก้ไข รู้แล้วแยกแยะ รู้แล้ววางไว้ตามความเป็นจริง นิพพานมี จิตที่สะอาด บริสุทธิ์เห็นใหม่ ถ้ามันทำความสะอาดบริสุทธิ์แล้ว มี”

ที่เราบอกเห็นใหม่ มีคนถามบ่อย เขาฟังซีดีมานะ หลวงพ่อบอกว่า พระอรหันต์ไม่มีจิตเนาะ

ใช่ ที่ว่าจิตสะอาดบริสุทธิ์ เราจะคุยกับเด็ก เราจะคุยกับโลก เราต้องมีสัญญา เราต้องมีสิ่งสมมุติเพื่อจะมาสื่อต่อกัน แต่จริงๆ แล้วถ้าพูดภาษาสมมุตินะ พระอรหันต์ไม่มีจิตหรือ จิต พระอรหันต์สะอาดบริสุทธิ์เห็นใหม่ คำที่สะอาดบริสุทธิ์อันนั้น หลวงตาใช้คำว่า “ธรรมชาตุ”

ถ้าจิตสะอาด คำว่าจิต จิต คือ ภพ สิ่งต่างๆ มันมีของมัน แต่ถ้ามันสะอาดบริสุทธิ์ คือมันทำลายตัวมันเอง ไม่มีภพ ไม่มีสิ่งใดใดเลย แต่มี มีคืออะไร คือว่า นิพพานมี วิมุตติสุขมีความรับรู้จริงมี มีของมัน รู้ของมัน แต่รู้ตามความเป็นจริง ไม่ใช่รู้ตามความเป็นจำว่า นั้น ไม่ใช่.. สักแต่ว่า.. มันเป็นเช่นนั้นเอง.. แล้วก็จะมดคอกอยู่กับโลกอย่างนี้เอวัง